

ככל שחג הפסח מתקרב יותר, אנחנו נכנסים לקושי שמצד אחד יש את החמץ ומצד שני את הבישולים של פסח, וכשבתוון ילדים שזזים מהכא להתם. אילו הקפדות חשובות יש שיכולות לתת סיוע הלכתי לזמן הזה?

אכן מחמת גודל האיסור של משהוא חמץ היו שהחמירו לראות שתינוקות לא יסתובבו באזור הבישולים כשהם עדין מתעסקים בחמץ. וצריך לראות שכל הדברים יעשו בנחת כמ"ש חז"ל דברי חכמים בנחת נשמעים, וזו סגולה טובה שתביא לכך שהילדים ישמעו את דברי החכמה הכתובים בהגדה של הלילה.

ילדים, מטבעם מסתובבים מאן לשם, ולעתים גם בפסח הם נפגשים בחברה שבה אחרים אוכלים דברים שלא נהוגים אצלנו. האם יש עניין למנוע מילדים קטנים לבקש "להתכבד" בדברים שלא נהוגים בבית שלנו?

ילדים המגיעים למקומות אחרים, יש ללמדם שבפסח לא אוכלים דברים שלא נהוגים בבית לאכול. ואם אכל הילד – אין עליו דין מרדות, ואינו חייב בעונש ח"ו. יש להתעלם מבקשתו, או להסביר לו בדרכי נועם שימתין עד סוף השבוע ואחר כך יוכל לאכול. וכל זה בילד בר-דעת, המבין, ולא תינוקות וכיוצ"ב.

- עמוד זה טעון גניזה -

זה קורה לנו כל שנה מחדש. ברמה השכלית אנו יודעות כי נקינות פסח הן בעלי הכוונה הלכתית מובהקת הקובעת מה הוא גדר ביעור חמץ. זכורה לנו היטב אמירת הסבתות "אבק זה לא חמץ וילדים הם לא קרבן פסח", ובכל זאת, הרגש מתחיל לסעור כבר מחודש שבט, כשהפרויקט הפסחי כבר מתחיל להתיישב על ליבנו ומחשבתנו. בתקופת החיים של שנות גידול הילדים, שהן שנים מבורכות ועמוסות למדי, כאשר צעירי הצאן הם חלק בלתי נפרד ממשימת ההערכות, חשוב לנו לדעת את גדרי ההלכה, את חשיבות החומרות ואת הגבולות הנדרשים, על מנת שלא נפספס, חלילה, את עיקר המשימה. פנינו להרה"ג יצחק שמואל רוזנבלט שליט"א, מו"ץ עמותת פתחי אור וראש מתיבתת "כתר יהודה" ושטחנו בפניו שו"ת נשים פסחי (ולא רק...)

הקדמה:

בפסח יש זהירות יתירה ועם ישראל זריזים וזהירים בקיום המצוות וכוונתם להרבות כבוד שמים. וסמכו עניינם על דברי רבנו האר"י ז"ל שכל הזהיר במשהו חמץ בפסח ניצל מן החטא כל השנה. ואמנם יש שלקחו 'בהידור רב', ושלושים יום קודם חג הפכו אותם לימים של עול ומתח ולחץ, וכבר אמרו חז"ל כל הכועס כל מיני וכו', ויצא שחרם בהפסד.

הזקוקים לה והעבודה היא בהכרח על חשבונם, הן מבחינה טכנית ודאי מבחינה רגשית?

נקיון פסח הוא חלק בלתי נפרד מהחינוך של הילדים. הזהירות מחמץ בפסח כחלק ממשמעות החיים שיש להיזהר מהשאור הנמשל ליצה"ר. אלא שיש שלקחו את הדבר מעבר להתייחסות הנכונה, ומפעילים לחץ ומתח בבית בשביל לסיים עבודות שאינם קשורות כלל למושג 'פסח', כמו נקיון 'הבוידיים' וכיוצ"ב. ודברים אלו עושים את הפעולה ההפוכה מחינוך. וכבר אמר שלמה המלך עליו השלום: חכמת נשים בנתה ביתה.

אחד מהניגודים בין ניקיון החמץ הפיזי לבין החמץ הפנימי מהלב - קרי, הכעס - הוא העובדה שככל שההקפדה הפיזית גדולה יותר, כך עולים הסיכויים לכעוס ולצעוק על הבלתי זהירים שבמשפחה. האם יש התייחסות הלכתית לכך?

ההתייחסות לכעס, היא לאו דוקא לגבי פסח אלא בכל מקום שהאדם מקפיד בביתו חז"ל התייחסו לזה בחומרא יתירה, כגון בערב שבת לענין הדלקת הנר וכיוצ"ב שלא יאמרו הדברים בכעס אלא בנחת בשביל שיקבלו ממנו. והוא הדבר לגבי הפסח, אם מתרבה ההקפדה על הילדים או על בן הזוג, הרי שהפסידו דברים חשובים לא פחות, ודברים מכבידים ביותר וגורמים לאוירה קשה צריכים לוותר עליהם אם אינם מעיקר הדין, וגדול השלום.

מהו הגדר ההלכתי המחויב וההכרחי שהוא הבסיס למצוות ביעור חמץ?

בדיקת חמץ. משמעותו חיפוש אחרי החמץ, בכל מקום שהוא מצוי להיות שם, בכדי לבערו. ההשבתה האמורה בתורה היא שיבטל החמץ בלבו ויחשוב אותו כעפר וישים בלבו שאין ברשותו חמץ כלל, ושכל חמץ שברשותו הרי הוא כעפר וכדבר שאין בו צורך כלל. ומדברי חכמים צריך לחפש אחר החמץ במחבואות ובחורים ולבדוק ולהוציאו מכל גבולו. (רמב"ם הלכות חמץ ומצה).

מה ההנחיות והחייב של אשה בזמנים מיוחדים ויולדות?

אשה הנמצאת בזמנים מיוחדים אינה חייבת כלל להתאמץ יתר על המדה, ותעשה את ההכרח ביותר, כלומר תכין את המקומות בהם היא מתכוונת להשתמש בפסח כגון מטבח סלון וחדר שינה. מן הדין חייבים לבדוק בליל י"ד לאור הנר את כל המקומות שמכניסים בהם חמץ. והעולם נהגו להקל שלא לבדוק בעיון לאור הנר את המקומות שניקו היטיב קודם ליל י"ד, כגון ארונות מטבח, מקרר ומקפיא וארונות הבגדים והכיסים. וחדרים שאינה משתמשת בהם תמכור בחמץ. והמקומות שלא מכניסים חמץ ואין לילדים גישה לא צריך בדיקה.

האם נכון לאשה להוסיף על עצמה חומרות והקפדות נוספות על החייב ההלכתי, כשבביתה ילדים ומשפחה